

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-102>

ADMINISTRATIVE LAW MEANS OF INFLUENCE IN THE FIELD OF TOURISM AND SOCIAL RECREATION

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ У СФЕРІ ТУРИЗМУ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РЕКРЕАЦІЇ

Umantsiv B. B.

*External Postgraduate Student,
Scientific Institute of Public Law
Kyiv, Ukraine*

Уманців Б. Б.

*здобувач
Науково-дослідний інститут
публічного права
м. Київ, Україна*

Адміністративно-правові засоби – це комплекс інструментів та методів, що застосовуються державою та її органами з метою регулювання суспільних відносин, забезпечення публічного порядку, реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина, а також належного функціонування механізму публічного управління. Такі засоби охоплюють широкий спектр правових і організаційних форм, зокрема: нормативно-правові акти (закони, постанови, розпорядження, накази, інструкції), що встановлюють загальнообов'язкові правила поведінки; адміністративні процедури, які визначають порядок реалізації прав і виконання обов'язків суб'єктами публічно-правових відносин; контрольні та наглядові механізми, спрямовані на забезпечення дотримання вимог законодавства; заходи адміністративного примусу, які застосовуються у випадку порушення встановлених правил; методи переконання та стимулювання, спрямовані на заохочення правомірної поведінки та підвищення ефективності управлінських процесів. У сфері соціально-рекреаційної та туристичної діяльності адміністративно-правові засоби виступають основним інструментарієм держави для регулювання, координації та контролю діяльності суб'єктів господарювання, органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства, забезпечуючи належний рівень безпеки, якості та доступності туристичних і рекреаційних послуг [1, с. 1651].

Адміністративне регулювання у соціально-рекреаційній та туристичній сферах є комплексом заходів, спрямованих на встановлення, реалізацію та контроль правових і організаційних умов здійснення туристичної та рекреаційної діяльності. Воно охоплює такі основні аспекти: нормативно-правове регулювання (прийняття спеціальних законів і підзаконних актів, що визначають правовий

статус суб'єктів туристичної діяльності (туроператорів, турагентів, гідів та інших учасників), їх права та обов'язки); встановлення стандартів і вимог до безпеки та якості туристичних і рекреаційних послуг; ліцензування та реєстрація (запровадження обов'язкових процедур ліцензування та державної реєстрації туроператорів і турагентів); встановлення вимог до фінансової стійкості, наявності страхових гарантій, професійної підготовки персоналу та інших обов'язкових умов діяльності; стандартизація та вимоги до безпеки; розробка та впровадження державних стандартів у сфері безпеки та якості туристичних послуг (готельне обслуговування, транспорт, екскурсії, харчування тощо); встановлення вимог до безпеки туристів під час користування транспортними засобами, перебування в готелях, відвідування екскурсійних об'єктів; державний контроль і нагляд; регулярний моніторинг діяльності суб'єктів туристичної галузі; перевірка фінансової звітності, дотримання безпекових стандартів, реагування на скарги споживачів; заходи відповідальності та санкції (у разі порушення законодавства – застосування штрафів, відкликання ліцензій, порушення судових справ та інших заходів адміністративного впливу); податкове регулювання (встановлення спеціальних податкових режимів для туристичної галузі (податки на готельні послуги, екскурсійне обслуговування та інші туристичні продукти); екологічне регулювання; обмеження доступу до природоохоронних територій; запровадження правил поводження з відходами, заборона використання матеріалів, шкідливих для довкілля; захист прав споживачів туристичних послуг; законодавче закріплення вимог до повноти та достовірності інформації про туристичні послуги; регламентація правил скасування турів та порядку компенсації у разі невиконання умов договору [2, с. 324-332].

Отже, адміністративно-правове регулювання у сфері соціальної рекреації та туризму забезпечує баланс між інтересами держави, бізнесу та споживачів, водночас сприяючи підвищенню безпеки, якості та конкурентоспроможності національного туристичного продукту.

У цілому, адміністративне регулювання у соціально-рекреаційній та туристичній сферах має за мету забезпечення безпеки, належної якості та захисту прав споживачів туристичних послуг. Ефективність цього процесу значною мірою залежить від дієвості механізмів контролю за виконанням правових норм у туристичній галузі. Одним із ключових інструментів такого контролю є регулярні інспекції, що здійснюються уповноваженими державними органами. Вони можуть мати: плановий характер – проводитися відповідно до затверджених графіків; позаплановий характер – у разі надходження скарг або повідомлень про можливі порушення. Інспекції охоплюють діяльність туроператорів,

турагентів та інших суб'єктів туристичного бізнесу, перевіряючи їх відповідність вимогам законодавства, стандартам безпеки та якості послуг. У разі виявлення порушень застосовуються заходи адміністративного впливу, зокрема: накладення штрафних санкцій; анулювання ліцензій на здійснення туроператорської або турагентської діяльності; заборона на надання окремих видів туристичних послуг. Важливим елементом адміністративного регулювання є правові засоби захисту прав споживачів туристичних послуг, які передбачають: обов'язок суб'єктів туристичної діяльності надавати споживачам чітку, достовірну та повну інформацію про послуги; право на повернення коштів у разі скасування туру або невиконання умов договору; можливість вимагати компенсації за збитки, заподіяні неналежним наданням туристичних послуг.

Таким чином, адміністративно-правові механізми в соціально-рекреаційній та туристичній сферах забезпечують баланс між інтересами держави, бізнесу та споживачів, створюючи умови для розвитку якісного та безпечного туристичного продукту, що відповідає міжнародним стандартам.

Загалом, система контролю та захисту прав споживачів у туристичній галузі спрямована на забезпечення високої якості та безпеки туристичних послуг, а також на захист інтересів туристів у випадку виникнення негативних ситуацій. Однак сучасна туристична індустрія динамічно трансформується під впливом технологічних інновацій, змін у споживчих очікуваннях та глобалізаційних процесів, що зумовлює необхідність постійного вдосконалення адміністративно-правового регулювання з метою збереження ефективності та безпечності функціонування туристичного сектору.

Ключовими напрямками адаптації адміністративно-правового регулювання включають: реагування на технологічні інновації; запровадження правового регулювання нових форм туристичної діяльності, зокрема онлайн-платформ бронювання, віртуальних турів, мобільних додатків для організації подорожей; забезпечення належного захисту прав споживачів у цифровому середовищі, включно з питаннями якості послуг, надійності контрагентів та умов повернення коштів; врахування зростаючих очікувань туристів; вдосконалення стандартів безпеки та якості обслуговування; підвищення вимог до екологічної відповідальності туристичних операторів, впровадження концепцій сталого розвитку у туристичну практику; забезпечення цифрової безпеки та захисту персональних даних; розробка та впровадження державних стандартів кібербезпеки для суб'єктів туристичної діяльності; встановлення чітких вимог до збирання, обробки та зберігання персональних даних туристів, відповідно до

міжнародних стандартів захисту конфіденційності; сприяння сталому розвитку туристичної галузі; прийняття нормативно-правових актів, які стимулюють екологічно відповідальні практики; запровадження економічних механізмів підтримки «зеленого» туризму та ресурсозберігаючих технологій; посилення міжнародного співробітництва; гармонізація національних стандартів з міжнародними нормами у сфері туризму; обмін найкращими практиками та спільна розробка механізмів реагування на глобальні виклики туристичної галузі (зокрема, пандемії, кліматичні зміни, кризові ситуації). Таким чином, ефективне адміністративно-правове регулювання у соціально-рекреаційній та туристичній сферах у XXI столітті потребує гнучкості, технологічної адаптивності та орієнтації на сталий розвиток, що дозволить забезпечити баланс між економічними інтересами, безпекою споживачів та екологічними пріоритетами.

Література:

1. Chumakova O. Recreational Potential and Regional Differentiation of Tourism Industry Enterprises in the EU. *Journal of Environmental Management and Tourism (JEMT)*. 2018. № 9.08(32). P. 1651-1663
2. Filipiak B., Dylewski M., Kalinowski M. Economic development trends in the EU tourism industry. *Towards the digitalization process and sustainability. Quality & Quantity*. 2023. № 57.Suppl 3. P. 321-346